

Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määruse nr 112 „Nõuded laevapere liikme laeval majutamise tingimustele“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu on tingitud kahest asjaolust. Esiteks võetakse eelnõukohase määrusega Eesti õigusesse üle 2022. a vastu võetud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni meretöö konventsiooni (edaspidi *meretöö konventsioon*) muudatused. Eesti on ratifitseerinud meretöö konventsiooni 23.02.2006 (RT II, 08.03.2016, 3). Täpsemalt võetakse Eesti õigusesse üle meretöö konventsiooni muudatus, mis võimaldab laevapere liikmel ühe tasuta puhkevõimalusena kasutada suhtluskanaleid. Suhtluskanalites saab lähedastega sidet pidada (näiteks helistada, suhtlusrakenduste abil sõnumeid vahetada jms) internetiühenduse vahendusel, mistõttu lisatakse eelnõuga Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määrusesse nr 112 „Nõuded laevapere liikme laeval majutamise tingimustele“ kohustus võimaldada laevapere liikmel ühe puhkevõimalusena kasutada internetiühendust.

Teiseks võetakse Eesti õigusesse üle nõukogu 19. detsembri 2016. a direktiivi (EL) 2017/159, millega rakendatakse Euroopa Liidu põllumajandusühistute üldise liidu (Cogeca), Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF) ja Euroopa Liidu kalandusettevõtete riiklike organisatsioonide ühenduse (Europêche) vahel 21. mail 2012 sõlmitud kokkulepe, mis käsitleb Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 2007. aasta kalandustöö konventsiooni rakendamist (edaspidi *direktiiv 2017/159*), seni üle võtmata sätteid, mille üle võtmata jätmise tõttu on Euroopa Komisjon (edaspidi *komisjon*) algatanud 24. jaanuaril 2020 Eesti suhtes rikkumismenetluse nr INFR(2020)0035. Enamik sätteid eelnõus on seotud direktiivi 2017/159 ülevõtmisega ja puudutavad näiteks kalalaeva kajuteid, kajutite sisustust, kalalaeva kambüüsi ja toidu hoidmise ruumide puhtust, messi asukohta laeval, kajutite valgustust ning hügieeniruumide puhtust.

Määrus kehtestatakse meretöö seaduse § 29 lõike 2 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töösuhete ja töökeskkonna osakonna nõunikud Kaia Läänemets-Ester (teenistusest lahkunud) ja Stella Vogt (e-post stella.vogt@mkm.ee, tel 5886 4172), sama osakonna töösuhete poliitika juht Liis Tõnismaa (liis.tonismaa@mkm.ee) ja töövaldkonna andmete nõunik Ingel Kadarik (e-post ingel.kadarik@mkm.ee, tel 5451 0226).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilise ekspertiisi on teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (e-post ragnar.kass@mkm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (e-post inge.mehide@justdigi.ee).

Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste Eesti õigusesse ülevõtmiseks muudetakse peale eelnõuga muudetava määruse ka meretöö seadust (edaspidi *MTööS*) ning tervise- ja tööministri 23. juuli 2014. a määrust nr 49 „Laevapere liikme toidunormid ja toitlustamise kord“.

Direktiivi 2017/159 sätete ülevõtmiseks muudetakse samuti MTöoS-i, Vabariigi Valitsuse 17.05.2001. a määrust nr 173 „Kalalaevadele esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ ning tervise- ja tööministri 24.07.2014. a määrust nr 50 „Meditsiiniabi korraldamise nõuded laeval ja laeval nõutava meditsiinivarustuse loetelu“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Selvuse huvides kirjeldatakse määruses tehtavaid muudatusi neid tingivate õigusaktide kaupa:

- 1) meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste ülevõtmisest tingitud muudatused;
- 2) direktiivi 2017/159 ülevõtmisest tingitud muudatused.

2.1. Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste ülevõtmisest tingitud muudatused määruses

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse määruse § 7 lõiget 3 punktiga 3. Muudatuse kohaselt tuleb laevapere puhkeruumis edaspidi võimaldada tasuta internetiühenduse kasutamist.

Muudatusega võetakse üle meretöö konventsiooni 2022. a säte, millega asendatakse meretöö konventsiooni standard A3.1 lõige 17 uue tekstiga. Lõike 17 uue sõnastuse kohaselt peavad laeval kõikide meremeeste jaoks olema asjakohased puhkevõimalused, mugavused ja teenused, sealhulgas suhtluskanalid, mis on kohandatud laeval elavate ja töötavate meremeeste vajadustele, võttes arvesse eeskirja 4.3 ja sellega seotud koodeksi sätteid, mis käsitlevad töötervishoidu ja tööohutust ning õnnetuste ärahoidmist. Võrreldes varasema standardi A3.1 lõike 17 sõnastusega on uus tekst oma sisult sama ning ainuke lisandus on suhtluskanalite tagamine. Seega vajabki ülevõtmist vaid suhtluskanalite tagamist puudutav osa, kuna muu puhul Eesti õigus juba vastab standardi A3.1 lõike 17 sõnastusele. Puhkevõimaluste tagamine laevas on reguleeritud laiemalt määruse §-s 7.

Suhtluskanalite tagamine tähendab võimalust suhelda lähedastega, selleks on aga vaja internetiühendust.

Transpordiameti sõnul on internetiühendus juba praegu olemas näiteks Soome lahel ja Läänemeres sõitvatel laevadel. Kaugsõitudel luuakse internetiühendus satelliitside abil. Seega ei kaasne eelnõuga praktikas sisulisi muudatusi laevade töökorralduses, sest juba praegu on võimalik interneti vahendusel lähedastega sidet pidada. Kuna tänapäeval on võimalik internetiühenduse olemasolu korral teha nii audio- kui ka videokõnesid, saata sõnumeid jms, on suhtluskanalite tagamise nõue internetiühenduse võimaldamisega täidetud.

Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste ja Eesti õiguse võrdlustabel on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa 1).

2.2. Direktiivi 2017/159 ülevõtmisest tingitud muudatused määruses

Eelnõu punktiga 1 sõnastatakse uuesti § 2 lõike 3¹ esimene lause. Määruse §-s 2 reguleeritakse määruse kohaldamisala. Kui üldreegel on see, et määrust ei kohaldata alla 24 meetri pikkusele kalalaevale (§ 2 lg 1), siis § 2 lõikes 3¹ sätestatu on selle reegli erand ning lõikes on loetletud sätted, mida kohaldatakse ka alla 24 meetri pikkusele kalalaevale. Samuti direktiivi 2017/159 ülevõetavad sätted on paljuski sellised, mida kohaldatakse ka alla 24-meetristele kalalaevadele.

Muudatuse järel kohaldatakse edaspidi ka alla 24 meetri pikkustele kalalaevadele järgmisi uusi sätteid: § 2 lõige 2¹, § 2 lõige 3³, § 4 lõige 6, § 5 lõige 5¹, § 6 lõike 2¹ punkt 2, § 8 lõige 6¹.

Seega on eelnõuga muudetava § 2 lõike 3¹ esimese lause uus sõnastus järgmine: „Paragrahvi 2 lõikes 2¹, lõikes 3³, § 3 lõigetes 1, 3–5, 7, 8, 10–14 ja 17, § 4 lõikes 1, lõike 2 punktis 3 ning lõigetes 3, 4 ja 6, § 5 lõigetes 2, 4, 5¹ ja 7, § 6 lõikes 1, lõike 2¹ punktis 2 ja lõikes 4, § 8 lõigetes 1, 5–7 ja 10, § 11 lõikes 2 ning § 12 lõigetes 2–3 sisalduvaid nõudeid kohaldatakse ka alla 24 meetri pikkusele kalalaevale.“

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse § 2 lõikega 3³. Selle sätte kohaselt määruse § 6 lõike 2¹ punktis 1 sätestatud kohaldatakse alla 24 meetri pikkusele kalalaevale üksnes siis, kui see on kalalaeval võimalik.

Muudatus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 48 teise lause ülevõtmisest, kuna komisjon on teinud etteheite, et see punkt on Eesti õigusesse üle võtmata. Kui sõnaselgelt ei ole sätestatud teisiti, peab punkti 48 teise lause kohaselt olema mess eraldatud magamisruumidest, kui see on võimalik. See säte võetakse üle §-i 2 lõike 3³ lisamisega.

Eelnõu punktiga 3 asendatakse § 3 lõikes 6 sõnad „Veeteede Amet“ sõnaga „Transpordiamet. Muudatus on tingitud sellest, et alates 2021. aasta 1. jaanuarist on Veeteede Amet liidetud Maanteeameti ja Lennuameti Transpordiametiks.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse § 3 lõike 18 esimest lauset. Paragrahvi 3 lõike 18 esimese lause kohaselt laevapere eluruumide, kalalaeva kambüüsi, toidu hoidmise ruumide ja seadmete puhtust ning head seisukorda kontrollib kapten või tema määratud ohvitser koos laevapere liikmega kord nädalas. Seejuures vastavalt sama paragrahvi ja lõike teisele lausele kontrolli tulemused fikseeritakse taasesitamist võimaldaval kujul ja need peavad olema järelevalvele kättesaadavad.

Muudatus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 78 alapunkti a alapunkti iii ülevõtmisest, sest see on komisjoni hinnangul Eesti õigusesse seni üle võtmata. Selle alapunkti kohaselt nõuab pädev asutus 24 meetri pikkuste ja pikemate laevade puhul, et kipper teeks või tema korraldusel tehtaks sagedasi kontrollid, tagamaks kambüüsi ja toidu hoidmise ruumide ning seadmete puhtust ja nõuetekohane kord.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse § 4 lõigetega 6 ja 7. Lisatava lõike 6 kohaselt peab kalalaeva laevapere liikmete maksimaalne lubatud arv kajutis olema loetavalt ja kustutatamatult märgitud kajutis hästi nähtavasse kohta. Lisatav lõige 7 sätestab omakorda, et kalalaeva kapteni ja kõrgema juhtkonna liikmete kajutis võib olla kuni kaks magamiskohta ehk koid. Reeglina kuuluvad laeva juhtkonda kapten, laevaohvitserid, tüürimehed ja teised reederi määratud spetsialistid.

Paragrahvi 4 lõike 6 täiendus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 41 ülevõtmisest. Selle punkti kohaselt peab inimeste maksimaalne lubatud arv magamisruumis olema loetavalt ja kustutatamatult märgitud ruumis hästi nähtavasse kohta. Komisjon on seisukohal, et see säte on Eesti õigusesse seni üle võtmata.

Paragrahvi 4 lõike 7 täiendus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 40 esimese lause osalisest ülevõtmisest. Selle punkti kohaselt on 24 meetri pikkustel ja pikematel laevadel juhtkonna magamisruumid võimaluse korral mõeldud ühele inimesele ja ühelgi juhul ei või

magamisruumis olla üle kahe koi. Riigisisesse õigusesse on üle võtmata üksnes see osa, mis puudutab kajuti maksimaalset koide arvu.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse § 5 lõiget 4. Paragrahvi reguleeritakse nõudeid laevapere kajutile. Muudatus on seotud eelnõu punktiga 5, millega täiendatakse kehtiva määruse § 4 lõige 7, sätestades, et kalalaeva kapteni ja kõrgema juhtkonna liikme kajutis võib olla kuni kaks magamiskohta (edaspidi *koi*). Kehtivas määruses on termin „koi“ määratletud § 5 lõikes 4 selle esmakordsel kasutamisel. Kuna eelnõu punktiga 5 kavandatud muudatuse jõustumisel kasutatakse terminit „koi“ määruses esmakordselt varem kui § 5 lõikes 4, s.o § 4 uues lõikes 7, ei ole normitehniliselt korrektne sisustada kõnealust terminit hilisemas sättes. Seetõttu määratletakse termin „koi“ §-i 4 lisatavas lõikes 7 ning § 5 lõike 4 sõnastust muudetakse selliselt, et selles kasutatakse iseseisvalt terminit „koi“ selle termini sisu defineerimata.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse § 5 lõikega 5¹, mille kohaselt peavad kalalaeva koi madratsid olema valmistatud sobivast materjalist. Sobiv materjal on selline, mis vastab heakskiidetud standarditele ja sobib laeva tingimustesse.

Muudatus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 42 teise lause ülevõtmisest. Komisjoni hinnangul on see säte seni Eesti õigusesse üle võtmata. Sätte kohaselt peavad madratsid olema valmistatud sobivast materjalist.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse § 6 lõikega 2¹. Lisatava lõike 2¹ kohaselt peab kalalaeva mess asuma kajutitest eraldi ja võimalikult kambüüsi lähedal, kuid mitte pörkevaheseinast eespool.

Muudatused on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 47 ja 49 ülevõtmisest, mis on komisjoni arvates seni Eesti õigusesse üle võtmata. Punkti 47 kohaselt peavad messid olema kambüüsile võimalikult lähedal, kuid ei või mingil juhul paikneda pörkevaheseinast eespool. Punkti 49 kohaselt peab 24 meetri pikkustel ja pikematel laevadel mess olema magamisalast eraldi.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse § 8 lõikega 6¹, mille kohaselt peab kalalaeva hügieeniruumi põrandal olema libisemisvastane kate. See säte kohaldub ka alla 24 meetri pikkustele kalalaevadele.

Muudatus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 56 teise lause ülevõtmisest. Selle sätte kohaselt peab põrandatel olema libisemisvastane kate. Komisjoni arvates on see säte Eesti õigusesse seni üle võtmata.

Eelnõu punktiga 11 täiendatakse § 12 lõikega 2¹, mille kohaselt peab kalalaeva loomuliku valgustusega kajutites olema võimalus tõkestada valguse sissepääs.

Muudatus on tingitud direktiivi 2017/159 II lisa punkti 28 teise lause ülevõtmisest, see säte on komisjoni hinnangul Eesti õigusesse seni üle võtmata. Sätte kohaselt peab magamisruumides, kus kasutatakse loomulikku valgustust, olema võimalus tõkestada valguse sissepääsu.

Direktiivi 2017/159 üle võtmata sätete ja Eesti õiguse võrdlustabel on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa 2).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on puutumus Euroopa Liidu õigusega seetõttu, et eelnõuga võetakse üle direktiivi 2017/159 seni üle võtmata sätteid.

4. Määruse mõjud

4.1. Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste ülevõtmisest tingitud muudatused määruses

Praegu kehtiva regulatsiooni kohaselt peab Eestis registreeritud kaubandusliku meresõiduga tegeleva laeva puhkeruumi olema paigaldatud vähemalt raamatukapp, lugemis- ja kirjutusvahendid ning laevapere liikmetel peab olema võimalus tasuta vaadata televisioonisaateid, kuulata raadiot ning kasutada spordivahendeid, sealhulgas kehalise treeningu seadmeid ja lauamänge. Eelnõuga täiendatakse puhkevõimaluste nimekirja, lisades, et ühe puhkevõimalusena peab laevapere liikmetel olema tasuta internetiühenduse kasutamise võimalus.

Muudatuste rakendamisega kaasneb järgmine mõju: 1) sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju; 2) mõju haridusele, kultuurile ja spordile; 3) mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale; 4) majanduslik mõju. Eelnõu mõju olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud mõjusid nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Muudatused ei mõjuta keskkonda, riigivalitsemist, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldust, riigikaitset ja välissuhteid, siseturvalisust ega regionaalarengut, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju; mõju haridusele, kultuurile ja spordile; mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale

Mõjutatud sihtrühm: Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevade (v.a kalalaevade) laevapere liikmed

Mõju ulatus, mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju sagedus

Transpordiameti andmetel on 16. oktoobri 2024. a seisuga Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud 190 laeva, millel töötab kokku 628 laevapere liiget (see on keskmiselt 3,3 liiget laeva kohta). Neist 110 laeva tegelevad kaubandusliku meresõiduga. Kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevapere liikmete täpne arv ei ole teada. Eeldusel, et igal laeval töötab keskmiselt 3,3 liiget, töötab kaubandusliku meresõiduga tegelevatel laevadel hinnanguliselt kokku 363 laevapere liiget. Statistikaameti andmetel¹ töötas 2023. aastal veetranspordi tegevusalal 2900 inimest. Muudatusest mõjutatud sihtrühm moodustab 11% kõikidest veetranspordi valdkonna töötajatest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega.

Eelnõuga kavandatav muudatus, mille kohaselt peab kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevade laevapere liikmetel olema võimalus kasutada internetiühendust, avaldab positiivset mõju laevapere liikmete vaimsele tervisele, sotsiaalsele kaasatusele ning ühiskondlikus elus osalemisele, võimaldades merereisidel näiteks pidada paremat ühendust oma pere või

¹ Tabel TT0200: Hõivatud ja palgatöötajad tegevusala järgi.

lähedastega ning tegeleda puhkehetkedel oma huvi- või hobitegevustega, kasutades selleks interneti. Muudatus mõjutab positiivselt ka laevapere liikmete võimalusi seoses haridus- ja kultuurivaldkonnaga, näiteks võivad nad osaleda digitaalsete lahenduste kaudu õppetegevuses ning saada osa kultuurist, mis on seni televisiooni ja raadio vahendusel saamata jäänud. Samuti võimaldab muudatus laevapere liikmetele e-teenuste ja infoühiskonna teenuste parema ligipääsu ning kättesaadavuse.

Praktikas on Transpordiameti sõnul juba Soome lahe ja Läänemere laevades internetiühendus tagatud ning kaugsõitudel luuakse internetiühendus satelliitside abil. Seetõttu on mõju ulatus ning selle avaldumise sagedus väike.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Muudatuse kohaselt peab kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevade laevapere liikmetele tagama võimaluse kasutada internetiühendust. Muudatus mõjutab positiivselt laevapere vaimset tervist, sotsiaalset kaasatust, ühiskondlikus elus osalemist, osalusvõimalusi haridus- ja kultuurivaldkonnas ning ligipääsu infoühiskonna teenustele. Muudatus mõjutab hinnanguliselt 363 laevapere liiget, mis moodustab ca 11% kõikidest veetranspordi valdkonna hõivatutest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega.

Kuna laevadel juba on internetiühendus ja oodatav positiivne mõju on tõenäoliselt juba varem avaldunud, siis on eelnõuga tehtava muudatuse mõju ulatus ja selle avaldumise sagedus väike. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Majanduslik mõju

Mõjutatud sihtrühm: Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevade (välja arvatud kalalaevad) reederid

Mõju ulatus, mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju sagedus

Transpordiameti andmetel on 16. oktoobri 2024. a seisuga Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud 190 laeva. Neist 110 laeva tegelevad kaubandusliku meresõiduga. Statistikaameti viimaste andmete² kohaselt tegutses 2022. aastal veetranspordi tegevusalal 59 ettevõtet, mis moodustab kõikidest Eesti ettevõtetest 0,04%, seega on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike.

Eelnõuga kavandatud muudatus, mis kohustab kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevade laevapere liikmetele võimaldama laeval internetiühendust, võib suurendada reederite kulusid olukorras, kus internetiühendust laeval veel ei ole. Võimalikud kulutused on seotud internetiühenduse loomise jaoks tehtava ühekordse kuluga ja internetiühenduse ülalpidamiseks tehtavate regulaarsete kuludega.

Praktikas on Transpordiameti sõnul juba Soome lahe ja Läänemere laevades internetiühendus tagatud ning kaugsõitudel luuakse internetiühendus satelliitside abil. Seetõttu ei too muudatus laevaomanikele kaasa vajadust teha lisakulutusi internetiühenduse loomiseks. Internetiühenduse ülalpidamisega seotud kulusid teevad laevaomanikud juba praegu, mistõttu

² Tabel EM001: ettevõtete majandusnäitajad tegevusala ja tööga hõivatud isikute arvu järgi.

ei kaasne muudatusega uusi regulaarseid kulutusi. Sellest johtuvalt on mõju väikese ulatusega ja avaldub harva.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Kuna internetiühendus on juba praegu kaubandusliku meresõiduga tegelevatel laevadel tagatud ja võimalik negatiivne mõju (laevaomanike kulutuste kasv) seega praktikas ei avaldu, siis on eelnõuga kavandatava muudatuse mõju ulatus ja selle avaldumise sagedus väike. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

4.2. Direktiivi 2017/159 ülevõtmisest tingitud määruse muudatused

Eelnõuga täpsustatakse Eestis registreeritud kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade ruumidele esitatud nõudeid. Osa muudatusi puudutab kõiki kaubandusliku kalapüügiga tegelevaid laevu ja osa neid, mille pikkus on vähemalt 24 meetrit.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt peab Eestis registreeritud kaubandusliku meresõiduga või vähemalt 24 meetri pikkuse kaubandusliku kalapüügiga tegeleva laeva kapten või tema määratud ohvitser koos laevapere liikmega kord nädalas kontrollima laevapere eluruumide puhtust ja head seisukorda. Eelnõuga tehtava muudatuse järgi peab vähemalt 24 meetri pikkuse kaubandusliku kalapüügiga tegeleva laeva kapten või tema määratud ohvitser kontrollima koos laevapere liikmega kord nädalas seda, et kalalaeva kambüüs, toidu hoidmise ruumid ja seadmed oleksid puhtad ning heas seisukorras. Samuti täiendatakse kehtivat regulatsiooni sättega, mille kohaselt võib vähemalt 24 meetri pikkuse kalalaeva puhul kapteni ja kõrgema juhtkonna liikmete kajutis olla kuni kaks koid.

Lisaks sätestatakse, et vähemalt 24 meetri pikkuse kalalaeva mess peab asuma kajutitest eraldi ja võimalikult kambüüsi lähedal, kuid mitte pörkevaheseinast eespool (alla 24 meetri pikkuste kalalaevade mess peab olema kajutitest eraldatud vaid juhul, kui see on võimalik).

Kõiki kaubandusliku kalapüügiga tegelevaid laevu puudutavad muudatused, millega sätestatakse nõuded, et kalalaeva laevapere liikmete maksimaalne lubatud arv kajutis peab olema loetavalt ja kustutamatu märgitud kajutis hästi nähtavasse kohta, koi madratsid peavad olema sobivast materjalist, hügieeniruumi põrandal peab olema libisemisvastane kate ning kajutis peab olema võimalus tõkestada valguse sissepääs.

Muudatuste rakendamise kaasnep järgmine mõju: 1) sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju; 2) majanduslik mõju. Eelnõu mõju olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud mõjusid nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Muudatused ei mõjuta haridust, kultuuri ja sporti, infotehnoloogiat ja infoühiskonda, keskkonda, riigivalitsemist, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldust, riigikaitset ja välissuhteid, siseturvalisust ega regionaalarengut, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud

Mõjutatud sihtrühm: Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade laevapere liikmed

Mõju ulatus, mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju sagedus

Transpordiameti andmetel on 16. oktoobri 2024. a seisuga Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud 190 laeva, millel töötab kokku 628 laevapere liiget (see on keskmiselt 3,3 liiget laeva kohta). Neist 80 laeva tegelevad kaubandusliku kalapüügiga merel, millest omakorda 24 laeva on vähemalt 24 meetrit pikad. Kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevapere liikmete täpne arv ei ole teada. Eeldusel, et igal laeval töötab keskmiselt 3,3 liiget, töötab kaubandusliku kalapüügiga tegelevatel laevadel hinnanguliselt 264 laevapere liiget, sealhulgas vähemalt 24 meetri pikkustel laevadel hinnanguliselt 79 inimest. Muudatused mõjutavad ka kapteneid või nende määratud ohvitseri, kelle täpne arv on teadmata, kuid eelduslikult ei ületa 80 (ehk iga laeva kohta üks). Statistikaameti andmetel³ töötas 2023. aastal kalapüügi ja vesiviljeluse tegevusalal 900 inimest. Mõjutatud sihtrühm moodustab 29% kõikidest kalapüügi ja vesiviljeluse valdkonna töötajatest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega.

Eelnõuga kavandatavad muudatused mõjutavad sihtrühma positiivselt, kuna tagavad laevapere liikmetele puhtad, ohutud ja mugavad elutingimused. Juba praegu on kehtiva määruse § 3 lõike 1 kohaselt nõutud, et laevapere liikme majutamiseks laeval tuleb tagada ohutud ja inimväärsed eluruumid, seega võib eeldada, et valdavalt on selle sätte kohaselt laevapere liikmetele juba tagatud sobilikud madratsid, libisemisvastased põrandakatted ja muu, mis eluruumid ohutuks ja inimväärses muudab. Laevadel, kus praegu veel kõik muudatusega kaasnevad tingimused täidetud ei ole, muutub nende täitmine kohustuslikuks, mis parandab ka nendel laevadel laevapere liikmete heaolu. Eelduste kohaselt on muudatusest tulenev mõju praktikas siiski väikese ulatusega ja sellest tulenevalt ka avaldub harva.

Ebasoovitavate mõjude risk

Muudatused toovad kaasa suurema kontrollikohustuse ehk halduskoormuse laeva kaptenile või tema määratud ohvitserile. Kehtiva määruse § 3 lõike 18 järgi on kaptenil või tema määratud ohvitseril juba praegu kohustus kontrollida laevapere eluruumide seisukorda. Samuti sätestab Vabariigi Valitsuse määruse „Kalalaevadele esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ § 2 lõike 2 punkt 1, et kapten on kohustatud tagama, et töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid täidetakse igas tööga seotud olukorras, arvestades kõigi ohtudega, millega laevapere liikmed võivad kokku puutuda. Seega on juba praegu kaptenil kohustus vähemalt osa ruume kontrollida ning tagada ohutud töötingimused. Kalalaeva kambüüsi, toidu hoidmise ruumide ja seadmete puhtuse ning seisukorra kontrolliga ei kaasne olulisel määral lisakohustusi.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Eelnõuga kavandatavad muudatused mõjutavad sihtrühma positiivselt, kuna tagavad kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade laevapere liikmetele puhtad, ohutud ja mugavad elutingimused. Mõjutatud sihtrühm moodustab 29% kõikidest kalapüügi ja vesiviljeluse valdkonna töötajatest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega. Kuna juba praegu kehtiva regulatsiooni alusel nõutakse, et laevapere liikmete majutamiseks laeval tuleb tagada ohutud ja inimväärsed eluruumid, ei kaasne praktikas muudatustega olulist mõju, sest selle ulatus on väike, see avaldub harva ning ka ebasoovitavate mõjude risk on väike.

Majanduslikud mõjud

Mõjutatud sihtrühm: Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade omanikud

³ Tabel TT0200: hõivatud ja palgatöötajad tegevusala järgi.

Mõju ulatus, mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju sagedus

Transpordiameti andmetel oli 16. oktoobri 2024. a seisuga Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud 190 laeva. Neist 80 laeva tegelevad kaubandusliku kalapüügiga merel, millest omakorda 24 on vähemalt 24 meetrit pikad. Statistikaameti viimaste andmete⁴ kohaselt tegutses 2022. aastal kalapüügi ja vesiviljeluse valdkonnas 222 ettevõtet, mis moodustab kõikidest Eesti ettevõtetest ca 0,15%, seega on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike.

Mõned eelnõuga kavandatavatest muudatustest võivad kalalaevade omanike jaoks tuua kaasa lisakulusi. Need on nõuded, et kalalaeva laevapere liikmete maksimaalne lubatud arv kajutis peab olema loetavalt ja kustutamatu märgitud kajutis hästi nähtavasse kohta, koi madratsid peavad olema valmistatud sobivast materjalist, hügieeniruumi põrandal peab olema libisemisvastane kate ning kajutis peab olema võimalus tõkestada valguse sissepääs. Lisaks sätestatakse, et vähemalt 24 meetri pikkuse kalalaeva mess peab asuma kajutitest eraldi ja võimalikult kambüüsi lähedal, kuid mitte pörkevaheseinast eespool.

Puuduvad andmed, kui paljudel kalalaevadel vastavad eluruumid eelnõu nõutele juba praegu. Kuna kehtiva määruse § 3 lõige 1 sätestab, et laevapere liikme majutamiseks laeval tuleb tagada ohutud ja inimväärsed eluruumid, võib eeldada, et juba praegu on eelnõuga kavandatavad muudatused praktikas valdavalt rakendatud. Siiski kaasnevad nende kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade omanike jaoks, kus kõik nõuded praegu veel täidetud ei ole, muudatuste elluviimisega lisakulud. Samas on enamasti tegemist väikeste kulutustega, erandiks on vaid need olukorrad, kus tuleb muuta vähemalt 24 meetri pikkuse kalalaeva messi asukohta. Kokkuvõtvalt võib pidada muudatuse mõju ulatust siiski väikeseks. Juhul kui muudatuste elluviimiseks on tarvis teha kulusi, on tegu ühekordsete investeeringutega ning seega on ka avalduva mõju sagedus väike.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Juba praegu kehtiva regulatsiooni järgi tuleb laevapere liikme majutamiseks laeval tagada ohutud ja inimväärsed eluruumid, seega võib eeldada, et praktikas on eelnõuga kavandatavad muudatused valdavalt rakendatud. Siiski kaasnevad nende kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade omanike jaoks, kus kõik nõuded praegu veel täidetud ei ole, muudatuste elluviimisega lisakulud. Kokkuvõtvalt võib pidada muudatuse mõju ulatust siiski väikeseks. Kui muudatuste elluviimiseks on vaja kulusi teha, on aga tegemist ühekordsete investeeringutega, seega avaldub mõju harva. Muudatusest mõjutatud sihtrühm on väike ja ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

5. Riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud määruse rakendamise korral

Määruse rakendamisega ei kaasne riigile ja kohalikele omavalitsustele tegevusi ega eeldatavaid kulusid ja tulusid.

⁴ Tabel EM001: ettevõtete majandusnäitajad tegevusala ja tööga hõivatud isikute arvu järgi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Kavandatud muudatused ei sisalda kohustusi ega nõudeid, millega kohanemiseks oleks vaja ette näha pikemat üleminekuaega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu (toimik [25-1428](#)) Välisministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Meremeeste Sõltumatule Ametiühingule, Eesti Laevaomanike Liidule ja Eesti Laevajuhtide Liidule.

Eelnõu kohta olid märkused Kliimaministeeriumil ja Eesti Meremeeste Sõltumatul Ametiühingul. Märkustega arvestamise kohta on toodud ülevaade seletuskirja lisa 3.